

'Imkers nog altijd welkom'

Ab Kuypers

Natuurlandschapbeheerders lijken door recente ontwikkelingen een beetje boemannen voor Nederlandse imkers te worden. Dat niet overal en altijd rigoureus 'nee' wordt verkocht aan bijenhouders leert het onderstaand verslag van mijn gesprek met Edmond Staal van 'Het Limburgs Landschap'. Met een gevoel van 'hoop op betere tijden' keerde ik op de drukste vrijdag van het jaar (drie kwartier file) naar huis.

Provinciale Landschappen

274 Vanaf de dertiger jaren is in elke provincie een 'Landschap' ontstaan als beheerder van het regionale landschap. Het zijn alle, op die van Friesland na, stichtingen. Zij zijn opgericht vanuit Natuurmonumenten, omdat men daar wel door had dat bepaalde beheerszaken beter op lokaal niveau geregeld kunnen worden, dan vanuit een landelijke organisatie. Immers elk landschap kent zijn eigen gezicht en zijn eigen problemen. Het Limburgs Landschap bestaat sinds 1931 en heeft als particuliere instelling inmiddels ruim veertig terreinen in haar bezit, ofwel ruim 4.500 hectaren natuurgebied. Hieronder bossen, heidevelden, beekdalen, landgoederen, vakwerkboerderijen en drie kastelen. Afwisseling volop dus. Hoewel er wel verschillen in werkwijze zijn natuurlijk, uiteindelijk is niet elk landschap hetzelfde, komen er in de totale visie geen extreme verschillen voor tussen de verschillende Landschappen.

Hoop

Hij zit midden in de voorbereiding van een expositie over vleermuizen, het is bijna de vooravond van de week van het landschap. Toch heeft hij nog wat tijd gevonden voor een gesprek met Bijen. Het beheren van het Limburgs Landschap en de plaats van de bijen daarin. Dat zijn zo'n beetje de thema's waarover het zal gaan. Daarbij wordt mij uit de doeken gedaan waarom uitheemse gewassen niet altijd meer welkom zijn in het Limburgse en tegelijkertijd wordt mij duidelijk dat er voor imkerend Nederland nog hoop gloort: niet overal worden imkers (en honingbijen) verbannen vanwege concurrentie met 'wilde' soortgenoten. Tegenover het verwijderen van acacia's (bijvoorbeeld), enige jaren geleden, staat het plaatsnemen van honingvolken op onder andere de Limburgse heidevelden. Kortom een ontmoeting met een natuurbeheerder, die

behalve oog heeft voor de natuur ook de cultuur in het landschap, de nalatenschap van menselijke activiteiten, niet vergeet.

Deelbelangen

'Een van onze uitgangspunten is het laten voorkomen van vooral inheems materiaal in de gebieden die in ons bezit zijn' begint Edmond Staal zijn betoog. 'Een voorbeeld waarbij vanuit de imkerij enkele jaren geleden nogal wat protest is gekomen is het verwijderen van een groot aantal acacia's. In principe hebben wij echter helemaal niets tegen imkers, noch tegen de aanwezigheid van honingbijen in onze gebieden. Echter, wij kunnen in onze beheersmaatregelen niet altijd rekening houden met bepaalde deelbelangen. De ene keer komen imkers in het geweer, een andere keer zijn het de vlindermensen. Aan de andere kant, wij hoeven ook weer niet roomser dan de Paus te zijn. Wij zijn ons heel goed bewust dat we niet alleen met natuur te maken hebben, wij willen ook met het cultuurlandschap rekening houden.'

Spanningsveld

'Het is bij alles natuurlijk wel zo, dat wij als het ware natuur creëren en reguleren. Het is echter niet zo, dat wij een soort van heksenjacht uitvoeren op uitheemse soorten. In feite grijpen we alleen dáár in waar dat nodig is. Wanneer de niet-inheemse soorten geen overlast veroorzaken, dan blijven wij er voorlopig vanaf.'

Ik wil hierbij aantekenen, dat je je best kan afvragen in welke mate er nog oorspronkelijke natuur in ons land, in Europa, voorkomt. Zoals ons land en de natuur er nu uitziet is dat toch voor het grootste deel ontstaan door ingrijpen van de mens. Zijn activiteiten hebben het huidige landschap doen ontstaan. In feite werken wij in het spanningsveld om aan de ene kant natuurwaarden te herstellen en tegelijkertijd het cultuurlandschap daarbij niet uit het oog te verliezen.'

Exoten

'Wat wij proberen is in de bossen, op de heide, in de moerassen, want zo afwisselend is het landschap dat wij hier tegenkomen, natuurlijke processen zichtbaar te laten zijn. Zeg maar dat wat daar uit zichzelf gebeurt. Boerderijen zijn weer een ander element, waar andere normen gelden. In alle typen landschap komen we niet-inheemse bomen soorten tegen. De

reden dat wij zulke exoten, waar nodig, uit ons landschap willen doen plaatsmaken voor inheemse is onder andere, dat deze exoten een mindere soortenrijkdom om zich heen hebben dan inheemse.

Inheemse soorten kennen juist een rijke schakering aan insecten, maar ook aan natuurlijke vijanden. Worden die exoten niet beheerd, dan gaan zij dermate woekeren, dat dit de natuurlijke omgeving nadelig beïnvloedt. En dat is nu de reden om zulke soorten uit ons landschap weg te dringen. Dat zij ooit zijn ingevoerd in ons landschap is wel begrijpelijk. Juist door die afwezigheid van natuurlijke vijanden groeien zij sneller dan inheemse soortgenoten en leveren dus eerder hout.'

Begrip

'Zoals ik al eerder zei' vervolgt Edmond, 'echt naar deelbelangen kunnen wij niet kijken. Onder andere de imkers, maar ook andere belangengroepen benaderen ons wel eens kritisch. Wij kijken echter bij herinrichting wel naar vervangende soorten. In het geval van honingbijen en andere nectarzoekende insecten planten we zoveel als mogelijk nieuwe nectarbronnen aan. Het is dus echt niet zo, dat wij imkers willen pesten. Overigens hebben wij deze zaken door middel van lezingen voor imkersverenigingen aan de betreffende imkers kunnen uitleggen. Zij begrijpen inmiddels ook wel wat onze bedoelingen en redenen zijn. Bovendien hebben wij een goede verhouding met 'onze' bijenhouders.'

Goede relatie

Uit de voorbeelden die Edmond Staal mij geeft blijkt er tussen het 'Limburgs Landschap' en de Limburgse bijenhouders een goede relatie te bestaan. Edmond Staal: 'Natuurlijk is er een zekere concurrentie tussen honingbijen en wilde bijen. Daar hoeven wij

niet omheen te draaien. Ik ben echter wel van mening, dat wat onze terreinen betreft, imkers best hun volken kunnen plaatsen. Neem nu de heide, daar komen van oudsher al bijenhouders, dat is altijd al zo geweest. Wat mij betreft, zij het met enige reserve, zijn de imkers daar nog altijd welkom. Zij komen uit deze buurt, het is ook hun landschap.'

Op twee terreinen, in het bezit van het Limburgs Landschap, staan bovendien bijenstallen. Men organiseert jaarlijks een imkerdag, er wordt voorlichting door imkers gegeven, kortom aandacht genoeg voor imkerend Limburg. Of, zoals Edmond Staal zegt: 'Imkers passen in onze gebieden.' En geeft tot slot nog het volgende voorbeeld van 'goed partnerschap': 'Op landgoed De Hamert (een nationaal park. Ab K.) heeft zelfs een particulier, Piet Coppens, een bijenstal voor zijn volken. Hij woont daar dichtbij en werkt misschien al wel zijn hele leven in De Hamert. Hij snijdt er tevens pijpestrootjes en vlecht er zijn korven.' En zo lijken natuur(beheer) en cultuur hand in hand te kunnen gaan. Met wederzijds begrip en goed overleg is er gelukkig nog veel mogelijk voor imkers.

36ste Apimondia congres in Canada

Van 12-19 september 1999 wordt in Vancouver, Canada, het Internationale Bijenteelt Congres gehouden.

Verdere inlichtingen kunt u krijgen bij:

Apimondia '99,
c/o Venue West
Conference Services,
645-375 Water Street,
Vancouver, B.C., Canada,

of op de website: <http://www.apimondia99.ca>

